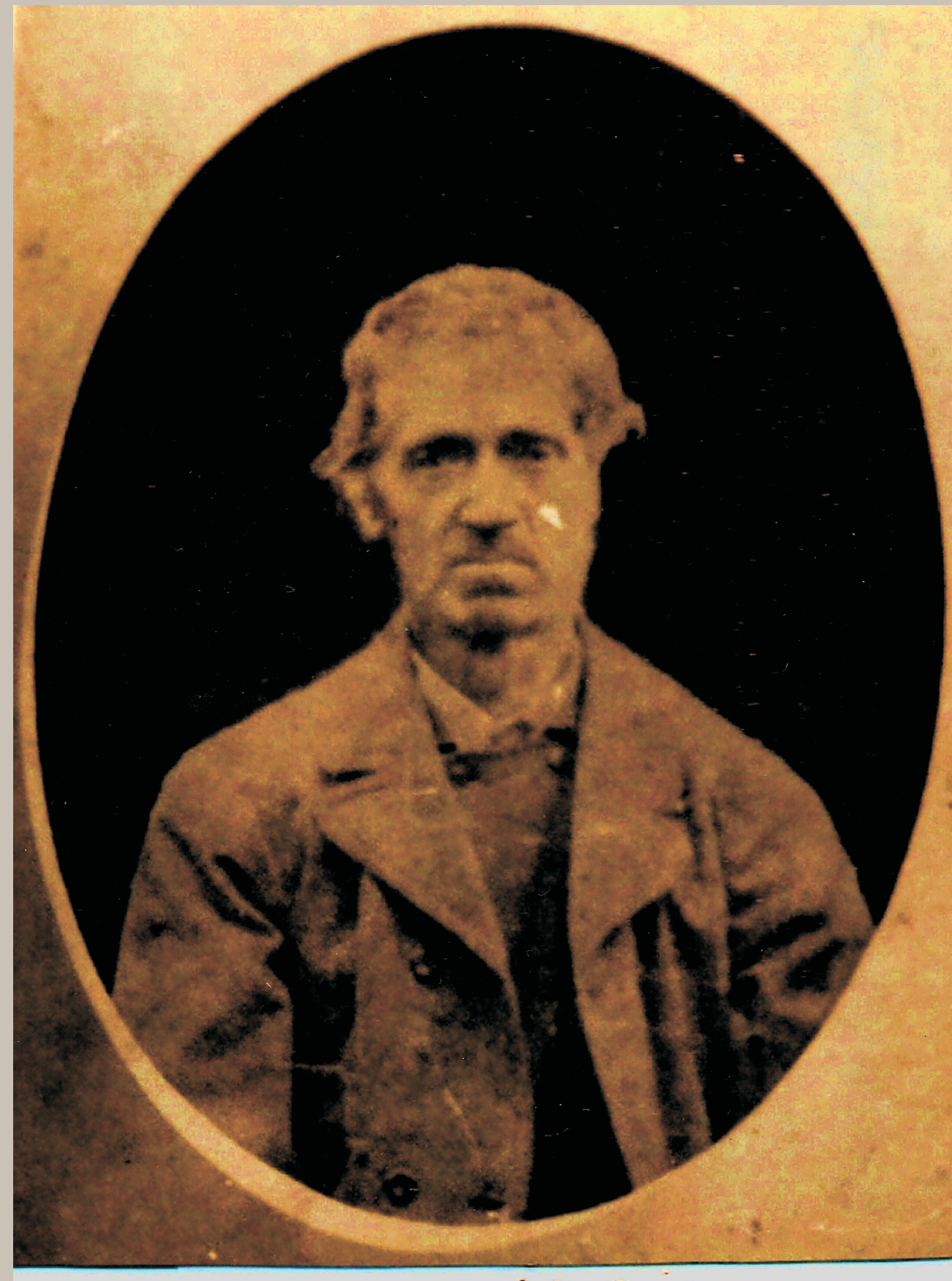

VOŠNJAK SPOZNA LOVRA STEPIŠNIKA IN OSTALE SVOBODOMISELNEŽE

Leta 1861 se je na Zgornji Ložnici, pred "Zidarskim mlinom" Vošnjak seznanil z mlinarjem Lovrom Stepišnikom.

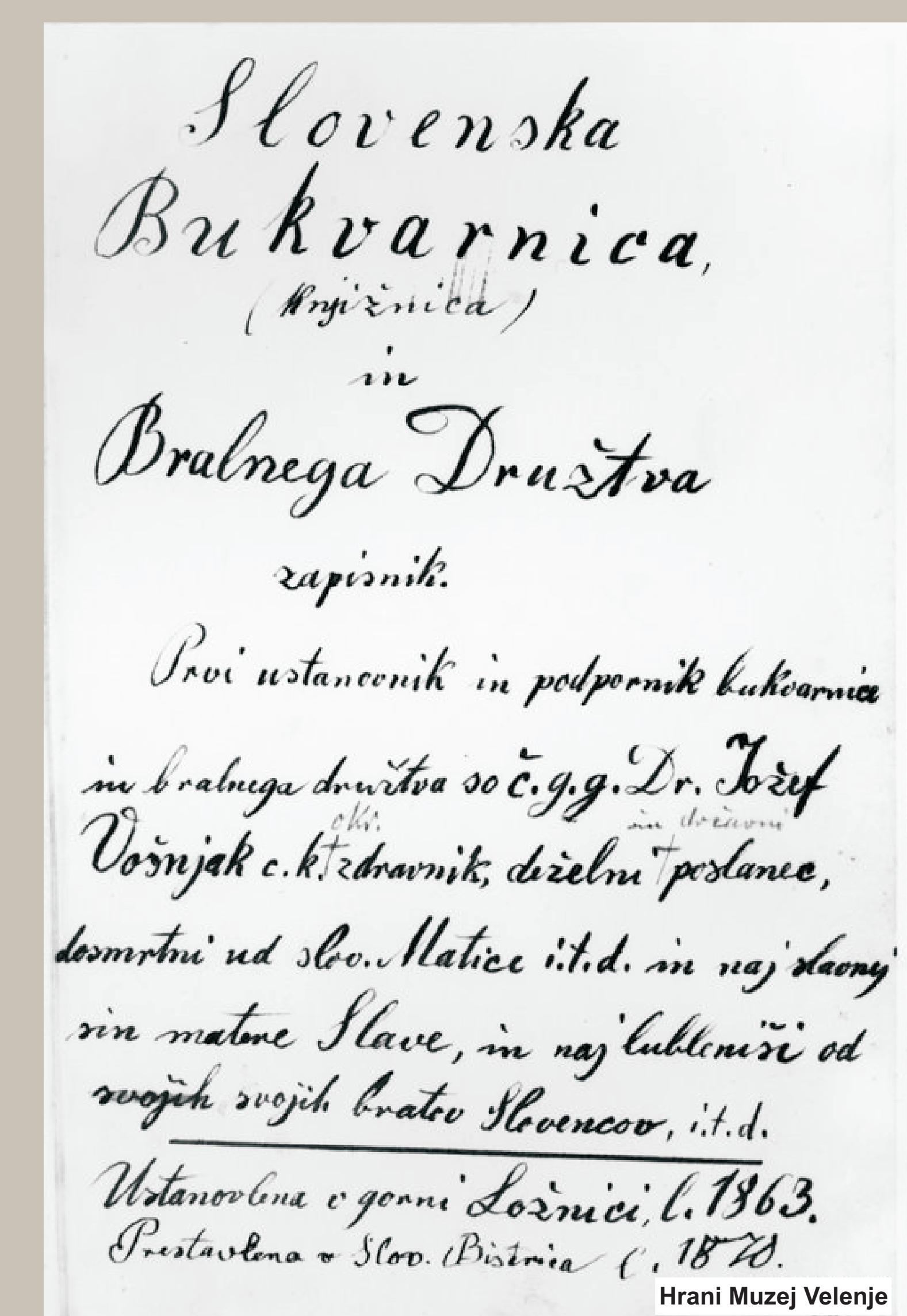
1834.
Lovro Stepišnik
Na gonni klozariji
per Slov. Bistrici

Lovro Stepišnik (1834-1912), verjetno prvi potujoči knjižničar (arhiv Edmund Pogorevc)

Narodni buditelj Lovro Stepišnik se je rodil 28. julija 1834 v Vojniku pri Celju, očetu kmetu Gašperju in materi Neži. Že kot deček se je preselil na Zgornjo Ložnico pri Slovenski Bistrici. Po Drobtinice in na razgovore o omiki slovenskega naroda je hodil peš v Maribor k prijatelju škofu Slomšku. Ta mu je knjige rad dajal, saj je vedel, da jih Stepišnik posoja ložniškim kmetom.

Leta 1863 je Stepišnik z Vošnjakovo pomočjo ustanovil v "Zidarskem mlinu" na Zgornji Ložnici Slovensko bukvarnico in Bralno društvo pod Pohorjem. Pravila za društva mu je napisal Vošnjak. Tako lahko rečemo, da je to bila neke vrste prva slovenska potujoča knjižnica. Lovro Stepišnik je na prigovarjanje Vošnjaka popisal "Ženitne ali svatbine navade in napitnice z godčevskim katekizmom iz slovenskobistriške okolice". Ob preselitvi Lovra Stepišnika v Slovensko Bistrico je postal Nemcem trn v peti. Umril je leta 1912 in je pokopan na slovenskobistriškem pokopališču.

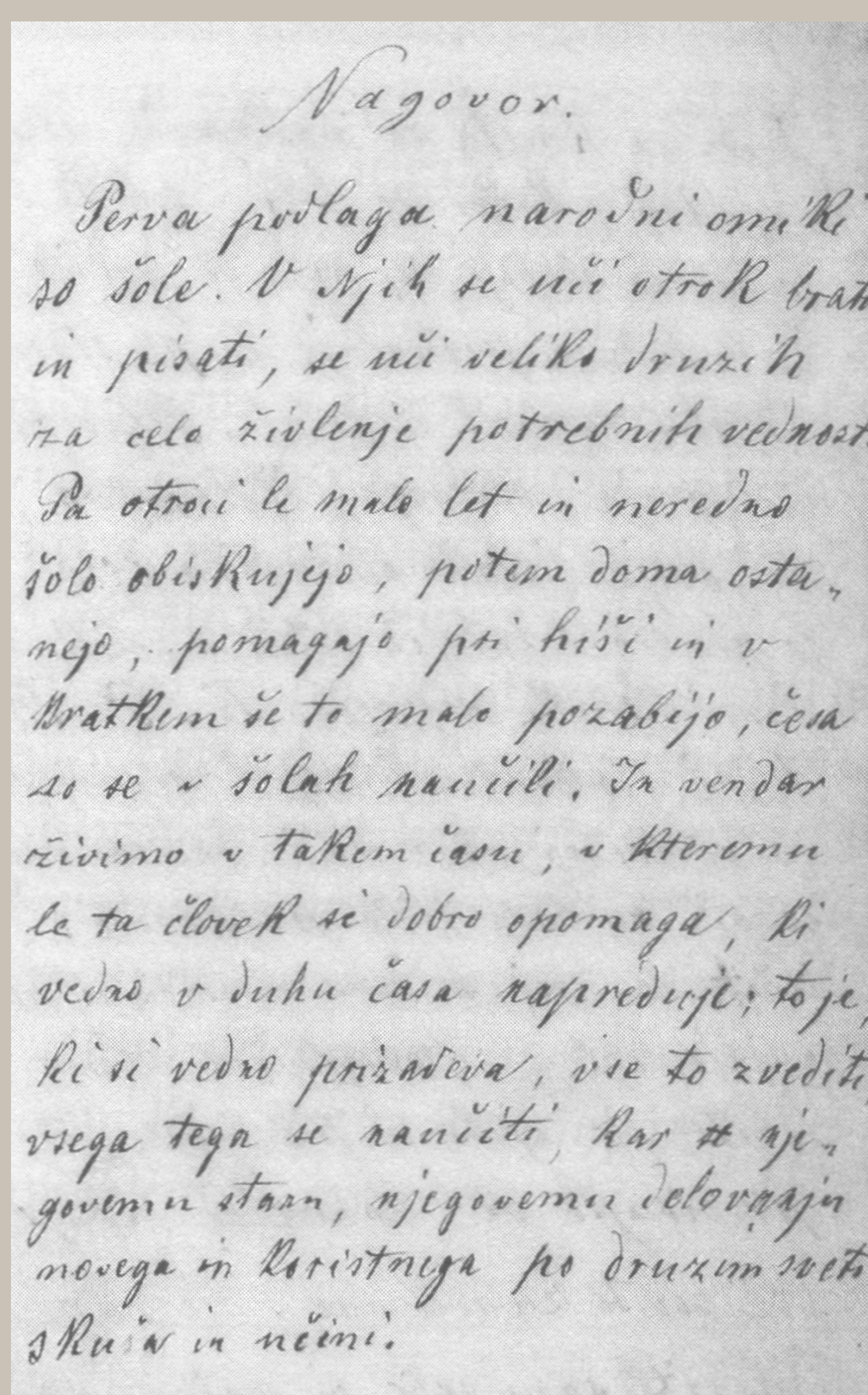
Zapisnik prvega Bralnega društva v naših krajih na Zgornji Ložnici. Čitalnica je bila leta 1878 prestavljena v Slovensko Bistrico

Vošnjak je sestavil "društveno knjigo" Bralnega društva

Pravila farne knjižnice: *

1. Udje prostovoljno pristopajo in plačujejo vsako leto po 30 fr. Av.
2. Za to plačilo pa si znajo izposoditi po vrsti vse knjige knjižnice, pa seveda nikolj več Kot eno naenkrat.
3. Izposojeno knjigo morajo prebrati od konca do kraja; in jo znajo doma obdržati najmanj 14 dni, in najdlje dva meseca. Čez dva meseca pa je nihče ne sme Obdržavati.
4. Za ta čas, ko knjigo doma imajo, jo morajo kolikor mogoče varovati, da se ne zameže ali raztrga. Posebno oškodovanje ali celo zgubo kakšne knjige mora bravec v dnarju Povrniti.
5. Bravec knjigo nikomur družemu ne sme izposojevati; ampak prebrane naj brž nazaj Prnese, da jo tudi drugi bravci dobivajo.
6. Kdor do konca leta ne plača letnine, ne dobiva več knjig in odneha ud knjižnice biti.
7. Doneski in stroški se po vrsti zapišejo na svojem mestu v zapisniku in se po končanem letu seštejejo, da se vid, koliko istine da še ima knjižnica. Z denarjem pa se v primeri z dohodkimi naročijo časniki in kupujejo knjige. Te se pa morajo poprej Vezati, preden se izposodijo.
8. Račun naj bi vsako leto enkrat pregledali trije udje, ki so od družih zato izvoleni.

V predgovoru Bralnemu društvu Vošnjak navaja pomen branja knjig in ustanavljanja ljudskih oziroma farnih knjižnic. Na koncu predgovora je zapisal: "Ti pa mala knjižnica, da bodeš rastla od leta do leta"

* J. Titi: Venčesl in okolica, 2006, str. 48

VOŠNJAK SPOZNA LOVRA STEPIŠNIKA IN OSTALE SVOBODOMISELNEŽE

Prav "Zidarski mlin" na Zgornji Ložnici je bil kraj, kjer je Vošnjak spoznal kmečko deklico, viničarsko hčerko Katarino Ozimič, po domače Kobanovo, iz bližnje Tinjske Gore. Ta je leta 1868 rodila Josipovo prvo hčerko Mario oziroma Minko. V matičnih knjigah je zapisano, da je Katarina čez sedem let rodila hčerko Rozo. Leta 1877 je na svet prišla še tretja hčerka Zora, ki je še ne petletna umrla za davico, kar je Vošnjaka kot zdravnika zelo prizadelo. 1879. leta se jima je rodil še sin Samo, ki mu je bil boter pobratim Valentin Zarnik.

Edina fotografija Vošnjakove žene Katarine, rojene Ozimič (Kobanove). Ko jo je Vošnjak spoznal, je imela 16 let, bila je razvita, čedna, imela je smisel za humor. Vošnjak je ni nikdar javno omenjal.

Izpisek iz poročne knjige iz registra župnije sv. Venčeslava na Zgornji Ložnici iz leta 1877

1877		1878		1879	
Ime	Prejeto	Ime	Prejeto	Ime	Prejeto
Katarina Ozimič	16. 10. 1868	Mario Ozimič	1. 11. 1874	Zora Ozimič	1. 11. 1877
<p>1877. 11. 1. Katarina Ozimič, roj. 16. 10. 1868, in Josip Vošnjak, roj. 1. 11. 1874, sta se poročila v župniji sv. Venčeslava na Zgornji Ložnici. Cerkev: sv. Venčeslav. Starost: 8 let, 10 mesecev, 15 dni. Starost: 3 let, 10 mesecev, 15 dni. Starost: 1 let, 10 mesecev, 15 dni.</p>					

Nikoli uslišana Vošnjakova ljubezen Paulina Schmidt iz Bežjega gradu pri Celju

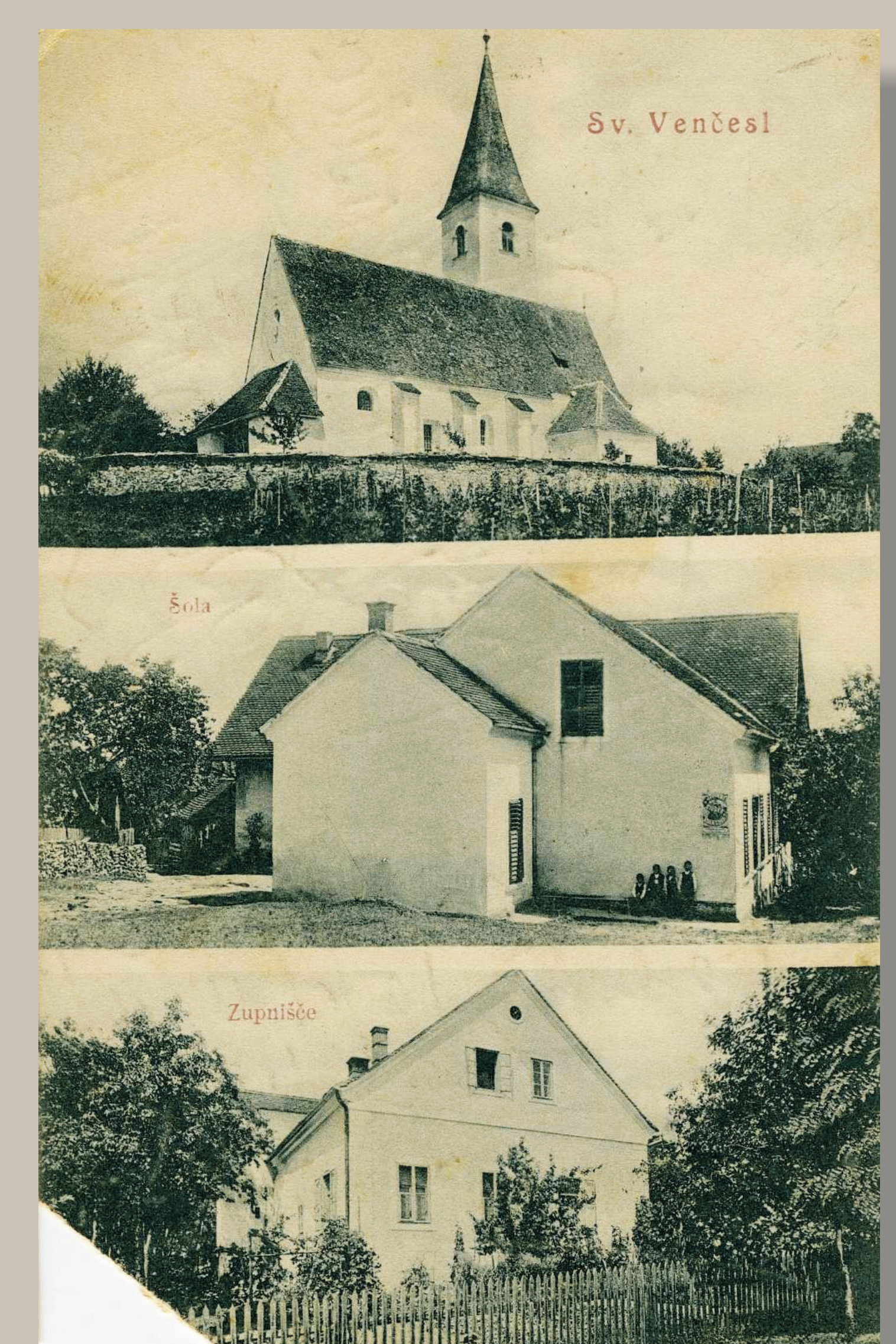
Minulo je od te dobe štirideset let, pa še so mi tisti dnevi, o katerih Schiller poje: O, da bi vedno živo klila ljubezni mlade doba mila! *

Žal ni zapisov njegovih otrok. Vošnjak je pogosto obiskoval družino tamkajšnjega nadučitelja v ljudski šoli in zbiralca narodnega blaga Ivana Povha, s katerim sta v družbi župnika Franca Petana modrovala o narodnih stvareh, ljudski šoli in vinarjenju. Kasneje se jim je pridružil pesnik in pisatelj Pankracij Gregorc. Stanko Povh se spominja: "Povedati moram, da me je imel dr. Josip Vošnjak, moj boter, zelo rad. Ko se je z obiskov na Zgornji Ložnici vračal proti Visolam, sem ga navadno spremljal do Kostanjevca. To je bila zame prijetna dolžnost, še posebej, ker Vošnjak ni prihajal k nam peš, ampak se je pripeljal z malim vozičkom, ki ga je vlekel majhen osliček (ali pa je bil poni). Prisedel sem k njemu na voziček in boter mi je živo pripovedoval o tujih krajih. Tedaj sem sklenil, da bom zdravnik kot moj boter in da ne bom nikoli zatajil svojega slovenskega rodu. Nisem postal zdravnik, postal sem učitelj v svojem domačem rojstnem kraju Zgornji Ložnici in upam, da sem izpolnil obljubo, ki sem jo dal svojemu botru Jožetu Vošnjaku, da bom skušal nekaj dobrega storiti za svoj slovenski narod."**

Nadučitelj Stanko Povh, ki mu je bil dr. Josip Vošnjak boter, z učenci na zgornjeložniški šoli (arhiv Edmund Pogorevc)

Zgornja Ložnica s cerkvijo sv. Venčeslava, ljudsko šolo in župniščem (arhiv Edmund Pogorevc)

* J. Vošnjak: Spomini, 1982, str. 145

** Metalurgova priloga Kultura, Vošnjakovi dnevi, Edmund Pogorevc, 1984